

Alexandru ATHANASIU

Ana-Maria VLĂSCÉANU

DREPTUL SECURITĂȚII SOCIALE. DREPTURILE DE ASIGURĂRI SOCIALE

Universul Juridic
București
-2023-

Cuprins

ABREVIERI.....	5
CAPITOLUL I. INTRODUCERE ÎN DREPTURILE SOCIALE	7
CAPITOLUL II. FUNDAMENTELE CONSTITUȚIONALE ALE DREPTURILOR SOCIALE.....	10
CAPITOLUL III. POLITICI ȘI SISTEME DE SECURITATE SOCIALĂ	17
Secțiunea 1. Noțiuni introductive privind conceptul de securitate socială	17
Secțiunea 2. Trăsături ale dreptului securității sociale.....	23
CAPITOLUL IV. DREPTUL UNIONAL AL SECURITĂȚII SOCIALE	25
Secțiunea 1. Noțiuni introductive	25
Secțiunea 2. Salariul minim adecvat.....	26
Secțiunea 3. Principiul egalității de tratament	28
3.1. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.....	28
3.2. Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.....	29
3.3. Directive în materia egalității de tratament	29
3.3.1. Directiva 2000/78/CE de creare a unui cadru general în favoarea egalității de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă	30
3.3.1.1. Amenajări corespunzătoare persoanelor cu handicap	31
3.3.1.2. Justificarea unui tratament diferențiat pe criterii de vârstă.....	31
3.3.1.3. Apărarea drepturilor.....	31
3.3.2. Directiva 2000/43/CE de punere în aplicare a principiului egalității de tratament între persoane, fără deosebire de rasă sau origine etnică	32
3.3.3. Directiva 2006/54/CE privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și al egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă.....	32
3.3.4. Directiva 79/7 CEE privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale	33
3.3.4.1. Domeniul de aplicare.....	33
3.3.4.2. Interdicția de a discrimina	33
3.3.4.3. Excepții de la aplicarea principiului nediscriminării	33
Secțiunea 4. Protecția maternității la locul de muncă.....	34
Secțiunea 5. Prestații familiale	38
5.1. Directiva privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată a părinților și îngrijitorilor și de abrogare a Directivei 2010/18/UE a Consiliului.....	38
5.1.1. Concediul de paternitate	38
5.1.2. Concediul pentru creșterea copilului	38
5.1.3. Concediul de îngrijitor.....	39
5.1.4. Absența de la locul de muncă din motive de forță majoră.....	39
5.1.5. Venituri adecvate	39

5.1.6. Formule flexibile de lucru	40
Secțiunea 6. Detașarea în cadrul prestării transnaționale de servicii	40
6.1. Instituirea unei durate maxime a detașării de pe teritoriul României pe teritoriul altor state membre.....	48
6.2. Remunerația minimă.....	49
6.3. Egalitatea de tratament	50
6.4. Rambursarea cheltuielilor legate de detașare.....	51
6.5. Munca prin agent de muncă temporară.....	52
6.6. Reguli suplimentare referitoare la obligația de informare	52
CAPITOLUL V. COORDONAREA SISTEMELOR DE SECURITATE SOCIALĂ LA NIVEL UNIONAL	53
Secțiunea 1. Sediul materiei	55
Secțiunea 2. Definiții și domeniul de aplicare	55
2.1. Definiții.....	55
2.2. Domeniul de aplicare.....	58
2.2.1. Domeniul de aplicare ratione personae.....	58
2.2.2. Domeniul de aplicare ratione materiae	59
Secțiunea 3. Cooperarea și schimburile de date	59
3.1. Reguli referitoare la schimburile dintre persoanele în cauză și instituții.....	60
3.2. Metoda de efectuare a schimbului de date.....	60
3.3. Valoarea juridică a documentelor (inclusiv justificative) eliberate într-un stat membru	60
Secțiunea 4. Principiile de coordonare a sistemelor de securitate socială	61
4.1. Principiul egalității de tratament.....	61
4.2. Principiul asimilării prestațiilor, faptelor, evenimentelor, veniturilor.....	62
4.3. Cumularea perioadelor.....	63
4.4. Perioade asimilate.....	64
4.5. Eliminarea clauzelor de rezidență.....	65
4.6. Stabilirea legislației aplicabile	65
4.6.1. Reguli generale	65
4.6.2. Reguli speciale-pentru cazul detașării	67
4.6.3. Desfășurarea activității în două sau mai multe state membre.....	68
4.6.3.1. Activitate salariată în mai multe state membre	68
4.6.3.2. Activitate independentă în mai multe state membre	69
4.6.4. Cumul de tipuri de activități	70
4.6.5. Reguli procedurale referitoare la legislația aplicabilă	70
Secțiunea 5. Dispoziții speciale aplicabile diferitelor categorii de prestații	80
5.1. Prestațiile de boală, de maternitate și de paternitate asimilate.....	80
5.1.1. Prestații în natură	80
5.1.2. Prestații în bani	82
5.1.3. Solicitanții de pensie.....	83
5.1.3.1. Titularii de pensii și membrii de familie ai acestora	83

5.1.3.2. Dreptul la prestații în natură în temeiul legislației statului membru de reședință.....	83
5.1.3.3. Absența dreptului la prestații în natură în temeiul legislației statului membru de reședință.....	84
5.1.3.4. Cotizațiile titularilor de pensii	85
5.1.4. Reguli de prioritate privind dreptul la prestații în natură. Dispoziție specială privind dreptul membrilor de familie la prestații în statul membru de reședință.....	85
5.1.5. Rambursările între instituții	85
5.2. Prestații pentru accidente de muncă și boli profesionale.....	85
5.2.1. Reguli procedurale.....	86
5.2.2. Contestarea caracterului profesional al accidentului/bolii.....	87
5.2.3. Agravarea bolii profesionale.....	87
5.2.4. Reguli pentru luarea în considerare a particularităților unor legislații	88
5.3. Ajutorul de deces	88
5.4. Prestații de invaliditate	89
5.4.1. Dispoziții speciale privind cumularea perioadelor	89
5.4.1.1. Persoane care sunt supuse numai legislațiilor de tip B sau legislațiilor de tip A și B	89
5.4.2. Agravarea invalidității	90
5.4.3. Convertirea prestațiilor de invaliditate în prestații pentru limită de vârstă.....	91
5.5. Prestații pentru limită de vârstă	91
5.5.1. Cumularea perioadelor.....	92
5.5.2. Acordarea prestațiilor	92
5.5.3. Reguli pentru prevenirea cumulului	93
5.5.4. Reguli suplimentare pentru calcularea prestațiilor	94
5.5.5. Perioade de asigurare sau de rezidență mai mici de un an.....	94
5.5.6. Acordarea unui supliment.....	95
5.5.7. Recalcularea și reevaluarea prestațiilor	95
5.5.8. Reguli procedurale.....	95
5.6. Prestații de șomaj.....	96
5.6.1. Reguli speciale privind cumularea perioadelor de asigurare, de încadrare în muncă sau de activitate independentă.....	96
5.6.2. Calcularea prestațiilor.....	96
5.6.3. Șomeri care se deplasează în alt stat membru pentru a căuta un loc de muncă	97
5.6.4. Reguli procedurale.....	98
5.6.5. Șomeri rezidenți în alt stat membru decât statul membru competent.....	98
5.6.6. Reguli speciale pentru lucrătorii frontalieri care desfășoară o activitate independentă aflați în șomaj total, atunci când în statul membru de reședință nu există un sistem de prestații de șomaj care să acopere persoanele care desfășoară activități independente	99
5.7. Prestații familiale	100
5.7.1. Membrii de familie care își au reședința într-un alt stat membru	100

5.7.2. Reguli de prioritate în caz de cumul	100
5.7.3. Reguli procedurale.....	102
CAPITOLUL VI. SISTEMUL DE PENSII PUBLICE	103
Secțiunea 1. Noțiuni generale privind sistemele de asigurare pentru pensii.....	103
Secțiunea 2. Istoricul reglementării cotizațiilor profesionale	109
Secțiunea 3. Principiile sistemului public de pensii.....	121
Secțiunea 4. Categoriile de persoane asigurate în sistemul public de pensii	126
4.1. Persoanele asigurate obligatoriu, prin efectul legii [art. 6 alin. (1) din Legea nr. 263/2010]	127
4.1.1. Salariații și persoanele asimilate acestora.....	127
4.1.2. Persoanele care își desfășoară activitatea în funcții electivă sau care sunt numite în cadrul autorității executive, legislative ori judecătorești, pe durata mandatului, precum și membrii cooperatori dintr-o organizație a cooperăției meșteșugărești	128
4.1.3. Persoanele care beneficiază de drepturi bănești lunare, ce se asigură din bugetul asigurărilor pentru șomaj, în condițiile legii, denumite în continuare șomeri	128
4.1.4. persoanele care realizează venituri din activități independente și/sau din drepturi de proprietate intelectuală, pentru care se datorează contribuție de asigurări sociale	128
4.2. Persoane asigurate facultativ	130
4.3. Completarea perioadelor de asigurare în sistemul public de pensii.....	131
Secțiunea 5. Bugetul asigurărilor sociale	132
Secțiunea 6. Stagiul de cotizare	133
6.1. Definiție	133
6.2. Calcularea stagiului de cotizare	134
6.3. Perioadele asimilate stagiului de cotizare.....	134
6.3.1. Perioada în care asigurații au beneficiat de pensie de invaliditate.....	135
6.3.2. Perioada în care asigurații au urmat cursurile de zi ale învățământului universitar organizat potrivit legii, pe durata normală a studiilor respective, cu condiția absolvirii acestora cu diplomă	135
6.3.3. Perioada în care asigurații au satisfăcut serviciul militar, ca militar în termen sau militar cu termen redus, a fost concentrat, mobilizat sau în prizonierat.....	135
6.3.4. Perioada în care, începând cu data de 1 ianuarie 2006, asiguratul a beneficiat de concediu pentru creșterea copilului în vârstă de până la 1 an, 2 ani sau 3 ani în cazul copilului cu handicap.	136
6.4. Evidența stagiului de cotizare	136
Secțiunea 7. Contribuabilii	136
Secțiunea 8. Contribuția de asigurări sociale.....	137
8.1. Modalitatea de stabilire a contribuției de asigurări sociale	137
8.2. Condiții deosebite:	137
8.3. Condiții speciale	137
8.4. Sarcina suportării contribuției de asigurări sociale.....	139

Secțiunea 9. Munca prestată în condiții deosebite și speciale de muncă	140
Secțiunea 10. Prestațiile ce se acordă în sistemul de pensii.....	144
10.1. Pensia pentru limită de vârstă	145
10.1.1. Condiții de acordare.....	146
10.1.2. Observații cu privire la majorarea punctajelor lunare	151
10.2. Pensia anticipată	153
10.2.1. Beneficiari	153
10.2.2. Quantum.....	154
10.3. Pensia anticipată parțială	154
10.3.1. Beneficiari	154
10.3.2. Quantum.....	154
10.4. Pensia de urmaș	156
10.4.1. Natura juridică a pensiei de urmaș.....	156
10.4.2. Beneficiari	157
10.4.3. Baza de calculul a pensiei.....	159
10.4.4. Quantumul pensiei	159
10.5. Pensia de invaliditate (Art. 83-93).....	159
10.5.1. Beneficiari	159
10.5.2. Stagiul de cotizare	160
10.5.3. Indemnizația de însoțitor	164
10.5.4. Revizuirea medicală.....	164
10.6. Calculul pensiilor (Art. 94-102)	165
10.6.1. Algoritmul de calcul al pensiilor.....	165
10.7. Stabilirea și plata pensiilor	166
10.7.1. Plata pensiei.....	167
10.7.2. Încetarea plății pensiei	167
10.7.3. Suspendarea plății pensiei (Art. 114).....	168
10.7.4. Reluarea plății pensiei	169
10.8. Cumulul pensiei cu veniturile profesionale	169
10.9. Alte drepturi de asigurări sociale	170
10.9.1. Ajutor de deces	170
10.10. Jurisdicția sistemului de pensii	171
CAPITOLUL VII. ASIGURĂRILE SOCIALE DE SĂNĂTATE	172
Secțiunea 1. Sediul materiei	172
Secțiunea 2. Principiile sistemului de asigurări sociale de sănătate	172
Secțiunea 3. Categoriile de persoane asigurate	173
Secțiunea 4. Drepturile și obligațiile asiguraților	176
CAPITOLUL VIII. CONCEDIILE ȘI INDEMNIZAȚIILE DE ASIGURĂRI SOCIALE DE SĂNĂTATE.....	179
Secțiunea 1. Sediul materiei	179
Secțiunea 2. Categoriile de asigurați	179
2.1. Categoriile de persoane asigurare obligatoriu	179
2.2. Categoriile de persoane care se pot asigura facultativ.....	180

Secțiunea 3. Tipuri de concedii și indemnizații de asigurări sociale de sănătate.....	182
Secțiunea 4. Condiții cumulative ce trebuie îndeplinite de asigurați pentru a beneficia de concediile și indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate.....	182
Secțiunea 5. Cota de contribuție	183
Secțiunea 6. Stagiul de cotizare	184
Secțiunea 7. Baza de calcul a indemnizațiilor	185
Secțiunea 8. Concediul și indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă	187
Secțiunea 9. Concediul și indemnizația pentru îngrijirea pacientului cu afecțiuni oncologice.....	188
Secțiunea 10. Concediile și indemnizațiile pentru prevenirea îmbolnăvirilor și recuperarea capacității de muncă.....	189
Secțiunea 11. Concediul și indemnizația de maternitate.....	193
Secțiunea 12. Concediul și indemnizația pentru îngrijirea copilului bolnav	194
CAPITOLUL IX. PROTECȚIA MATERNITĂȚII LA LOCURILE DE MUNCĂ	199
Secțiunea 1. Cadrul normativ intern	199
Secțiunea 2. Domeniul de aplicare a OUG nr. 96/2003.....	201
Secțiunea 3. Concepte utilizate de OUG nr. 96/2003	203
Secțiunea 4. Obligații ale angajatorului.....	203
Secțiunea 5. Drepturi și obligații ale salariații	206
Secțiunea 6. Interdicții de concediere	206
CAPITOLUL X. CONCEDIUL PATERNAL	208
Secțiunea 1. Sediul materiei	208
Secțiunea 2. Beneficiari ai dreptului la concediu paternal.....	208
Secțiunea 1. Drepturile tatălui unui copil nou-născut.....	209
Secțiunea 2. Egalitatea de tratament și interdicția aplicării unui tratament advers.....	210
CAPITOLUL XI. CONCEDIUL PENTRU CREȘTEREA COPILULUI.....	211
Secțiunea 1. Sediul materiei	211
Secțiunea 2. Categoriile de beneficiari	211
Secțiunea 3. Condiții pentru acordarea concediului și indemnizației pentru creșterea copilului.....	212
Secțiunea 4. Tipuri de concedii și indemnizații pentru creșterea sau îngrijirea copilului	214
Secțiunea 5. Baza de calcul a indemnizației de concediu pentru creșterea copilului	215
Secțiunea 6. Quantumul indemnizației pentru creșterea copilului.....	217
Secțiunea 7. Acordarea concediului celui alt părinte.....	218
Secțiunea 8. Stimulentul de inserție.....	219
Secțiunea 9. Stabilirea și acordarea drepturilor	220
Secțiunea 10. Suspendarea și încetarea plății indemnizației de creștere a copilului.....	221
Secțiunea 11. Suspendarea și încetarea plății stimulentului de inserție	223
Secțiunea 12. Aspecte de ordin fiscal	224
Secțiunea 13. Interdicții de concediere	225

CAPITOLUL XII. SISTEMUL ASIGURĂRILOR PENTRU ȘOMAJ ȘI STIMULAREA OCUPĂRII FORȚEI DE MUNCĂ.....	226
Secțiunea 1. Sediul materiei	226
Secțiunea 2. Obiectivele sistemului asigurărilor pentru șomaj.....	226
Secțiunea 3. Concepte utilizate de Legea nr. 76/2002	226
Secțiunea 4. Beneficiarii asigurărilor de șomaj	229
Secțiunea 5. Categoriile de persoane asigurate	231
Secțiunea 6. Contribuția la bugetul asigurărilor pentru șomaj.....	233
Secțiunea 7. Indemnizația de șomaj	233
7.1. Condiții de acordare a indemnizației de șomaj.....	233
Data acordării indemnizației de șomaj	236
7.3. Durata de acordare a indemnizației de șomaj.....	236
7.4. Cuantumul indemnizației de șomaj	237
7.5. Obligații ale beneficiarilor indemnizației de șomaj.....	238
7.6. Încetarea plății indemnizației de șomaj	238
7.7. Suspendarea indemnizației de șomaj.....	239
Secțiunea 8. Măsuri pentru stimularea ocupării forței de muncă	242
8.1. Măsuri pentru prevenirea șomajului	242
8.1.1. Cursuri de formare profesională	242
8.1.2. Servicii de preconcediere.....	242
8.1.3. Creșterea șanselor de ocupare a persoanelor în căutarea unui loc de muncă	243
8.1.4. Completarea veniturilor salariale ale angajaților	244
8.1.5. Stimularea mobilității forței de muncă	245
8.2. Stimularea angajatorilor pentru încadrarea în muncă a șomerilor	248
8.2.1. Măsuri de stimulare a angajatorilor care încadrează absolvenți ai unor instituții de învățământ	249
8.2.2. Măsuri de stimulare a angajatorilor care încadrează în muncă șomeri în vârstă de peste 45 de ani sau șomeri care sunt părinți unici susținători ai familiilor monoparentale/în termen de 5 ani îndeplinesc condițiile pentru a beneficia de pensie anticipată parțială/pensie pentru limită de vârstă	250
8.2.3. Acordarea de credite în condiții avantajoase	251
CAPITOLUL XIII. ASIGURAREA PENTRU ACCIDENTE DE MUNCĂ ȘI BOLI PROFESIONALE.....	254
Secțiunea 1. Sediul materiei	254
Secțiunea 2. Principiile care stau baza sistemului de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale.....	254
Secțiunea 3. Obiectivele sistemului de asigurări pentru accidente de muncă și boli profesionale	255
Secțiunea 4. Asigurații în sistemul de asigurări sociale pentru accidente de muncă și boli profesionale.....	255
4.1. Asigurații obligatoriu.....	255
4.2. Dobândirea calității de asigurat	256
4.3. Asigurător	256

Secțiunea 5. Accidente de muncă și boli profesionale.....	256
Secțiunea 6. Stagiul de cotizare	258
Secțiunea 7. Cota de contribuții.....	258
Secțiunea 8. Condiții lege pentru a beneficia de prestații.....	259
Secțiunea 9. Tipuri de prestații și servicii de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale.....	259
Secțiunea 10. Prestații pentru recuperarea capacității de muncă	259
10.1. Prestații și servicii pentru reabilitare și reconversie profesională.....	260
10.2. Indemnizația pentru incapacitate temporară de muncă, reducerea timpului de lucru, respectiv trecerea temporară în alt loc de muncă	261
10.3. Compensații pentru atingerea integrității.....	263
10.4. Despăgubiri în caz de deces.....	263
10.5. Rambursări de cheltuieli	264

Capitolul I

INTRODUCERE ÎN DREPTURILE SOCIALE

În mod tradițional, s-a considerat că drepturile sociale și economice nu fac parte din categoria drepturilor fundamentale, care, de regulă, se limitează la drepturile cu caracter civil sau politic.

Cu toate acestea, în ultimele decenii, comunitatea internațională a recunoscut caracterul indivizibil al drepturilor omului, prin includerea drepturilor sociale, economice, culturale alături de cele civile și politice. În acest sens, drepturile sociale și economice au fost incluse în categoria drepturilor fundamentale odată cu adoptarea Declarației Universale a Drepturilor Omului în anul 1948¹, de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite.

Ne referim, cu titlu de exemplu, la art. 22 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, care proclamă dreptul persoanelor la securitate socială, art. 23 reglementează dreptul la muncă, dreptul la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, libertatea alegerii locului de muncă, precum și dreptul la protecție împotriva șomajului, iar art. 24 consacră dreptul persoanelor la odihnă și recreație, inclusiv la o limitare rezonabilă a zilei de muncă și la concedii periodice plătite – drepturi economice și sociale.

De asemenea, tot la nivelul Organizației Națiunilor Unite, în anul 1966 au fost adoptate (i) Pactul internațional privind drepturile sociale, economice și culturale², precum și (ii) Pactul internațional privind drepturile civile și politice, care au intrat în vigoare în anul 1976³. Cele două pakte, împreună cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, formează Carta Internațională a Drepturilor Omului.

În același context problematic, Uniunea Europeană a recunoscut caracterul fundamental al drepturilor sociale și economice. Astfel, prin adoptarea Cartei drepturilor fundamentale⁴, care consacră, în capitolul IV, „*Solidaritatea*”, dreptul lucrătorilor la informare și la consultare în cadrul întreprinderii, dreptul de negociere și de acțiune colectivă, dreptul de acces la serviciile de plasament, protecția în cadrul concedierii nejustificate, condiții de muncă echitabile și corecte, interzicerea muncii copiilor și protecția tinerilor la locul de muncă, viața de familie și viața profesională, securitatea socială și asistența socială, protecția sănătății, accesul la serviciile de interes economic general, protecția mediului, protecția consumatorilor.

De asemenea, la nivelul Consiliului Europei, a fost adoptată Carta socială europeană⁵, care reprezintă cel mai important tratat regional adoptat în domeniul drepturilor economice și sociale. Acest document a fost conceput în 1961 și apoi revizuit în 1996, în scopul de a

¹ Adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite prin rezoluția 217 A (III) din 10 decembrie 1948.

² Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, Pactul internațional privind drepturile sociale, economice și culturale, 16 Decembrie 1966.

³ Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, privind drepturile civile și politice, 16 decembrie 1966.

⁴ Publicată în JO L din 26 octombrie 2012, 2012/C 326/02.

⁵ Carta socială europeană (revizuită), adoptată la Strasbourg, la 3 mai 1996.

completa în domeniul său de acțiune, *i.e.* drepturile sociale fundamentale Convenția Europeană Drepturilor Omului.

Drepturile reglementate de Carta socială europeană pot fi împărțite în două categorii, *i.e.*: cele care consacră și garantează (i) dreptul la muncă, la protecția socială a muncii, drepturile sindicale¹, respectiv (ii) dreptul la securitate socială².

Potrivit dispozițiilor Cartei Sociale Europene, examinarea conformității legislațiilor naționale cu dispozițiile Cartei are loc periodic, în cadrul procedurii de monitorizare, constând în elaborarea de concluzii de către Comitetul European de Drepturi Sociale asupra rapoartelor întocmite de statele membre privind aplicarea articolelor din Cartă.

Totodată, procedura de control la care face referire Carta vizează și soluționarea de către acest Comitet a reclamațiilor colective îndreptate împotriva statelor care încalcă angajamentele luate prin adoptarea dispozițiilor Cartei sociale³.

¹ *E.g.*: dreptul la muncă, dreptul la orientare și formare profesională, dreptul la condiții de muncă și salarizare echitabile, dreptul la protecție în caz de concediere.

² Dreptul la protecția sănătății, dreptul la securitate socială, dreptul la protecție împotriva sărăciei și a excluziei sociale, dreptul la o locuință decentă.

³ Protocolul adițional la Carta socială europeană, care prevede un sistem de reclamații colective, a fost deschis semnării la 9 noiembrie 1995. El a intrat în vigoare la 1 iulie 1998. La acea dată opt state l-au ratificat: Cipru, Finlanda, Franța, Grecia, Italia, Norvegia, Portugalia și Suedia. În plus, Slovenia a acceptat să fie obligată prin această procedură, printr-o declarație făcută ca urmare a aplicării art. D par. 2 al Cartei revizuite.

Scopul acestui Protocol este creșterea eficacității mecanismului de control al Cartei sociale permițând, în afara procedurii actuale de examinare a rapoartelor guvernamentale, tratarea reclamațiilor colective care invocă încălcarea dispozițiilor Cartei.

1. Reclamațiile colective pot fi făcute de:

- organizațiile internaționale ale angajatorilor și sindicatele care participă la lucrările Comitetului guvernamental, conform art. 27 par. 2 al Cartei, și anume Confederația europeană a sindicatelor (CES), Uniunea confederațiilor din industrie și ale angajatorilor din Europa (UNICE) și Organizația internațională a angajatorilor (OIA);
- organizațiile internaționale neguvernamentale care au statut consultativ pe lângă Consiliul Europei și sunt înscrise pe o listă stabilită în acest scop de Comitetul guvernamental;
- organizațiile naționale ale angajatorilor și sindicatele naționale din statul în cauză.

Printre altele, fiecare stat poate, printr-o declarație adresată Secretarului General al Consiliului Europei, să autorizeze organizațiile neguvernamentale naționale să facă reclamații împotriva lui. La acea dată, Finlanda a făcut o astfel de declarație.

2. Forma

Nu există un formular pentru prezentarea reclamațiilor colective. Aceasta este formulată în scris. Ea trebuie semnată de o persoană abilitată să reprezinte organizația reclamantă.

A se vedea fișa A – 14.

FIȘA A – 13.

3. Limbile

Limbile oficiale ale Consiliului Europei sunt engleza și franceza.

Reclamațiile formulate de organizațiile internaționale ale angajatorilor și ale muncitorilor care participă la lucrările Comitetului guvernamental [Confederația europeană a sindicatelor (CES), Uniunea confederațiilor din industrie și ale angajatorilor din Europa (UNICE) și Organizația internațională a angajatorilor (OIA)] și de organizațiile internaționale neguvernamentale înscrise pe lista stabilită în acest sens de Comitetul guvernamental, trebuie scrise în engleză sau franceză.

Reclamațiile formulate de organizațiile reprezentative ale angajatorilor și ale muncitorilor și de organizațiile neguvernamentale naționale ale Părții contractante în cauză pot fi scrise într-o limbă neoficială.

4. Conținut

Reclamația trebuie să conțină următoarele informații:

- numele și coordonatele organizației reclamante;

România a ratificat Carta socială europeană prin Legea nr. 74/1999¹. Astfel, ca urmare a ratificării, Carta face parte din ordinea juridică internă, respectarea prevederilor sale fiind obligatorie. Mai mult decât atât, pornind de la interpretarea conform căreia drepturile sociale se înscriu în categoria drepturilor fundamentale ale omului, apreciem că dispozițiile Cartei se vor aplica cu prioritate față de celelalte dispoziții din dreptul intern².

-
- în cazul unui ONG, menționarea statului consultativ pe lângă Consiliul Europei și a înscrierii pe lista stabilită de Comitetul guvernamental, cât și a domeniilor de acțiune în care organizația este activă;
 - numele Părții contractante în cauză (statul în discuție trebuie să fi acceptat procedura reclamațiilor colective);
 - dispozițiile Cartei care sunt invocate (statul în discuție trebuie să fi acceptat dispoziția sau dispozițiile în cauză);
 - obiectul reclamației (trebuie să se indice în ce măsură statul în cauză nu a asigurat într-o măsură suficientă aplicarea anumitor dispoziții ale Cartei);
 - argumentele pertinente;
 - copia documentelor relevante.

5. Procedura

Reclamațiile colective sunt examinate de Comitetul european al drepturilor sociale care trebuie întâi să decidă admisibilitatea lor pe baza criteriilor enumerate de Protocol.

După strângerea informațiilor comunicate de autorii reclamației, statul în cauză, celelalte Părți contractante ale Cartei și partenerii sociali, Comitetul elaborează, în atenția Comitetului Miniștrilor, un raport care conține concluzia lui asupra chestiunii: dacă Partea contractantă în cauză a asigurat sau nu în mod satisfăcător aplicarea dispoziției Cartei vizată de reclamație.

Rămâne, apoi, la latitudinea Comitetului Miniștrilor de a adopta o rezoluție încheind procedura sau, dacă este cazul, de a adresa o recomandare statului în cauză, în situația constatării de către Comitetul european al drepturilor sociale a unei încălcări a Cartei.

Comitetul Miniștrilor poate, în circumstanțe speciale, să consulte Comitetul guvernamental.

¹ Legea nr. 74/1999 pentru ratificarea Cartei sociale europene revizuite, M. Of. nr. 193 din 4 mai 1999.

² A se vedea în același sens și CC, Decizia nr. 64 din 24 februarie 2015, M. Of. nr. 286 din 28 aprilie 2015. Astfel, în cuprinsul acestei decizii, Curtea Constituțională a statuat: „stabilind obligativitatea interpretării drepturilor și libertăților cetățenilor în concordanță cu tratatele internaționale la care România este parte, legiuitorul constituant a impus în mod implicit un nivel de protecție constituțională a drepturilor și libertăților fundamentale cel puțin la nivelul celui prevăzut în actele internaționale. În acest context, reglementarea unei măsuri de protecție socială a muncii într-un tratat internațional, coroborată cu importanța și amplitudinea sa socială, are drept rezultat conferirea dreptului sau libertății prevăzute în cuprinsul Constituției a unei interpretări în consonanță cu tratatul internațional, cu alte cuvinte a unei interpretări care dezvoltă în mod evolutiv conceptul constituțional”.

Potrivit art. 20 din Constituția României revizuită, M. Of. nr. 767 din 31 octombrie 2003, „dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile”.

Capitolul II

FUNDAMENTELE CONSTITUȚIONALE ALE DREPTURILOR SOCIALE

Consacrarea drepturilor sociale în rândul drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute de Constituția României are la bază două premise importante. Prima se referă la istoricitatea dezvoltării naționale a României în epoca modernității și, în principal, după anul 1990, perioadă în care, în primul stadiu, a avut loc tranziția de la regimul politic și economic comunist la cel capitalist și, în al doilea stadiu, s-a realizat integrarea în Uniunea Europeană. A doua premisă se referă la dinamica genezei drepturilor sociale reglementate constituțional.

Analiza conținutului și a distribuției drepturilor fundamentale reglementate în Constituțiile românești¹ adoptate de-a lungul timpului, de la prima Constituție din 1866 și până la cea actuală, revizuită în anul 2003, ilustrează o evoluție specifică.

Ab initio, se impune a fi menționat faptul că, din analiza dispozițiilor Constituțiilor românești, reiese că drepturile civile și politice au cea mai îndelungată *istorie* de consacrare constituțională. În procesele de constituire și afirmare ale statelor naționale și ale regimurilor politice corespunzătoare, aceste tipuri de drepturi se refereau la cetățenie și drepturi cetățenești, la drepturi electorale și politice și la unele inviolabilități, garanții și libertăți. Au urmat apoi drepturile economice și sociale. În categoria generică a drepturilor sociale au fost incluse dreptul la muncă, la protecție socială și organizare sindicală. În categoria drepturilor economice sunt incluse drepturi precum cel de proprietate. Drepturile culturale se referă la accesul la cultură și la relevanța socială a instituțiilor culturale.

Distribuția cantitativă în timp a tipurilor de drepturi corespunde clasificării lor pe generații, chiar dacă profilul democratic sau totalitar al regimului politic și-a pus inevitabil amprenta asupra specificării și includerii de drepturi în constituțiile respective. Începuturile *constituționalizării drepturilor fundamentale* în România, ca de altfel și în alte state naționale, au fost dominate de drepturile civile și politice, întrucât dezvoltarea națională a fost strâns legată de istoria guvernării politice a statului și de drepturile subiecților guvernării.

În succesiunea istorică, după drepturile politice și civice au fost reglementate drepturile economice (mai ales dreptul de proprietate, dar și obligațiile fiscale ale cetățenilor și cele financiare ale statului), odată cu creșterea rolului statului în gestionarea națiunii.

Creșterea ponderii drepturilor economice a fost concomitentă cu cea a creșterii importanței valorilor și drepturilor sociale.

1

- Constituția din 1866, M. Of. nr. 142 din 13 iunie 1866;
- Constituția din 1923, M. Of. nr. 282 din 29 martie 1923;
- Constituția din 1938, M. Of. nr. 48 din 27 februarie 1938;
- Constituția Republicii Populare Române din 1948, M. Of. nr. 87 bis din 13 aprilie 1948.
- Constituția Republicii Populare Române din 1952, B. Of. nr. 1 din 27 septembrie 1952.
- Constituția Republicii Socialiste Române din 1965 republicată, B. Of. nr. 65 din 29 octombrie 1986.